

**Макаренко Сергій Миколайович,**  
к.е.н., доцент кафедри менеджменту і адміністрування  
Херсонського державного університету, makar0684@gmail.com

**Терентьєва Валерія Миколаївна,**  
студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності  
«Менеджмент організацій» Одеського національного економічного університету,  
valeriia.terentieva@icloud.com

**Копієвська Ірина Ігорівна**  
студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності  
«Публічне управління та адміністрування» Херсонського державного університету,  
nat-o@ukr.net

## **АМНІСТІЯ НЕЗАДЕКЛАРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ЯК ДОДАТКОВЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

**Макаренко Сергей, Терентьева Валерия,  
Копиевская Ирина  
АМНИСТИЯ НЕЗАДЕКЛАРИРОВАННОГО  
КАПИТАЛА КАК ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ  
ИСТОЧНИК ФИНАНСИРОВАНИЯ  
РАЗВИТИЯ СТРАТЕГИЧЕСКИХ  
ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ**

**Makarenko Serhii, Terentieva Valeriia,  
Kopievska Iryna  
AMNESTY OF INDEPENDENT  
CAPITAL AS ADDITIONAL SOURCE  
OF FINANCING OF STRATEGIC  
DOMESTIC ENTERPRISES  
DEVELOPMENT**

У сучасних умовах обмеженості джерел фінансування для розвитку бізнесу та національної економіки взагалі розроблення дієвого механізму амністії капіталів фізичних та юридичних осіб є однією з найважливіших складових не лише поповнення дохідної частини Державного та місцевих бюджетів України й стримування витоку капіталу закордон, а й детінізації національної економіки. Отримані додаткові надходження у бюджети всіх рівнів можуть бути направлені для забезпечення фінансування розвитку підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, а також для реалізації соціально-важливих проєктів для місцевої громади.

Незважаючи на вагомі напрацювання вітчизняних і зарубіжних вчених, громадських діячів залишаються проблеми, що потребують додаткового аналізу особливо щодо визначення основних напрямів державної політики стосовно амністії доходів фізичних і юридичних осіб.

Основним завданням дослідження є аналіз сучасних підходів і визначення напрямів державної політики щодо амністії незадекларованих доходів фізичних і юридичних осіб як додаткового джерела фінансування розвитку стратегічних вітчизняних підприємств.

Відсутність дієвої державної політики щодо детінізації доходів фізичних і юридичних осіб зменшує не лише обсяги надходжень податків до бюджетів усіх рівнів, а й створює неправдиву інформацію стосовно рівня купівельної спроможності населення України, стримуючи залучення іноземних джерел фінансування для організації та створення спільного бізнесу з виробництва та реалізації продукції (послуг) на території України. Згідно досліджень Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [1] ще у 2014 році рівень тіньової економіки складав біля 41 % від офіційного ВВП, або не менше 650 млрд грн у показниках 2014 року. Навіть при незмінному рівні обсяг тіньової економіки в показниках 2016 року складав біля 977 млрд грн, Державний бюджет України недоотримав щонайменше 175 млрд грн надходжень до дохідної частини. Зазначене є також наслідком не реалізованих ініціатив органів державної влади щодо нагального зниження відсоткових ставок податків на додану вартість до 17 % і на прибуток підприємств до 16 %, що сприяє продовженню використання «тіньових» схем реалізації та оплати за виготовлену продукцію з використанням офшорних зон та інших механізмів ухиляння від сплати вказаних податків. Так, податкові ставки на Кі-

при є найсприятливішими для підприємців, що розгорнули свою діяльність на теренах України. Зазначене пов'язане з тим, що на Кіпрі податок з прибутку підприємців сплачується лише коли є прибуток. При цьому податок складає лише 12,5 % від прибутку, що на 5,5 в. п. є меншим у порівнянні із законодавчо встановленим рівнем в Україні. Податок на додану вартість складає 15 %, що на 5 в. п. менше ніж в Україні. Також, створення та реалізація продукції через фіктивні компанії на Кіпрі дозволяє не лише знизити податкове навантаження при веденні бізнесу, а й направити отримані грошові ресурси до статуту вітчизняного підприємства у вигляді іноземних інвестицій із країни ЄС, заручившись підтримкою європейського співтовариства.

Для забезпечення вирішення питань щодо амністії та детінізації доходів заслуговує на увагу досвід провідних країн ЄС. Так, у Бельгії у 2004 році вступив у силу закон про амністію вивезених капіталів. Протягом року без жодних санкцій можна було перевести гроші назад у країну, заплативши 6 % з коштів, вкладених в акції бельгійських компаній не менш ніж на 3 роки, і 9 % з сум, що просто повернулися. Проте, вказана ініціатива дозволила лише повернути в країну біля 1 млрд євро, що склало тільки 6 % від планового показника, державний бюджет поповнився лише на 50 млн євро.

Набагато успішнішим є досвід Італії, де фінансова амністія пройшла в 2001–2002 роках. На відміну від Бельгії, тут не тільки легалізовувалися активи, а й пробачалися несплачені податки, тобто одночасно проходила амністія капіталів і податків. За Декретом про легалізацію заявник був зобов'язаний заплатити 2,5 % задекларованої вартості майна або придбати італійські цінні папери на суму 12 % вартості. Водночас після закінчення термінів амністії капіталу передбачалося посилення штрафних заходів до порушників податкового законодавства. Як наслідок, лише за перші 2 місяці в легальний обіг повернулися активи вартістю 61 млрд євро, податкові збори зросли на 24 млрд євро. Отримані надходження були направлені на зменшення утримань ПДФО при виплаті заробітної плати, що, в свою чергу, призвело до зростання рівня доходів і купівельної спроможності населення країни.

Враховуючи результати проведеного дослідження, а також зростання рівня тінізації вітчизняної економіки, цікавим було б впровадження наступного комплексу заходів щодо амністії капіталів: заявник – юридична особа – зобов'язана заплатити 1 % з коштів, вкладених у підприємства, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави не менш ніж на 3 роки, і 5 % з сум, що просто повернулися; заявник – фізична особа – зобов'язана заплатити щонайменше 4,5 % задекларованої вартості майна або придбати цінні папери вітчизняних стратегічних підприємств на суму щонайменше 15 % від вартості додатково задекларованого доходу. Вказана амністія капіталу повинна тривати не більше 6 місяців і мати разовий характер. Після закінчення терміну її проведення доцільно передбачити суттєве посилення штрафних санкцій аж до конфіскації незадекларованого майна. Отримані додаткові капіталовкладення у розвиток стратегічного підприємства, наприклад ВАТ «ХБК» (м. Херсон), або для підтримки розвитку малого бізнесу (наприклад, ТОВ «СМК СТРОЙ» (м. Одеса) дозволили б реалізувати розроблений інвестиційний проект розвитку та забезпечити не лише виплату раніше сформованої заборгованості з виплати заробітної плати для ВАТ «ХБК», а й створення нових робочих місць з гідною заробітною платою для ТОВ «СМК СТРОЙ».

Результати проведених досліджень свідчать, що в сучасних умовах ведення бізнесу розроблення дієвої державної політики щодо амністії та детінізації доходів фізичних і юридичних дозволить не лише збільшити обсяги надходжень податків до бюджетів усіх рівнів, а й стимулюватиме залучення додаткових джерел фінансування в економіку.

### **Список використаних джерел**

1. Тенденції тіньової економіки в Україні: І квартал 2015 року // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – К., 2015. – 19 с.